

Josef Heer

A gyakorlati bibliaelemzés mai módszerei

A Bibliával különféle módokon lehet foglalkozni. A legszokatlanabb módszert talán az a történet állítja elénk, amely eredetileg *J. P. Hebbel*től származik, itt azonban rövidített és erősen megváltoztatott alakjában adjuk elő: Egy paraszt megy keresztül a falun, és a piacon találkozik a tanítóval, akit különben is nehezen visel el. „Tanító úr, még mindig képviseli azt, amit tegnap a gyerekeknek előhozott, hogy ha megütik a jobb arcodat, tartsd oda a másikat is?” – Mire a tanító: „Így van írva; én nem vehetek el belőle, és nem tehetek hozzá: így van megírva”. – „Akkor én megmutatom Önnek, mit jelent ez”, mondja a paraszt, és lekever neki két nagy pofont, először jobbról, aztán balról egyet. A tanító egy pillanatra elképed, aztán magához tér, és így szól: „De az is írva van: Amilyen mértékkel mérték, olyannal mérnek majd nektek is, igen, jól megrázott mértékkel kaptok még ráadást is.” És a tanító is aszerint tesz, amint beszél, és természetesen a ráadást hangsúlyozza különösen. A plébános az egész jelenetet az ablakból figyeli. Először azt gondolja, bele kell szólnia, mivel mint jó pásztor illetékes a juhái közti béke ügyében. De aztán így szól magában: „Hagyjuk őket: megmagyarázzák egymásnak a Szentírást.”

Eddig – nem feltétlenül a bibliamagyarázat ajánlott modelljeként – az a módszer, amely „anno dacumál Pofonfalván” egészen megfelelő lehetett.

Új szemlélet szükségessége

Félretéve a viccet, a bibliaelemzés gyakorlati módszereiről ma komolyan el kell gondolkodnunk. Az a lelkesedés a Biblia iránt, amely az 1960-as években legalábbis valamennyire meghatározta az érdekelt katolikusok beállítottságát, már lecsillapodott. Vajon ez a sajnálatos tény nem javítható-e jobbra a módszerek tökéletesítésével?

Ez okból felsoroljuk itt a bibliaelemzés néhány ma használt módszerének vázlatát. Nem mintha ezzel egyszerűen fölöslegessé akarnánk tenni azokat a nagyobb publikációkat, amelyek erre a témára vonatkozóan az utóbbi években megjelentek. Ellenkezőleg, ezekkel a jegyzetekkel csak el akarjuk húzni a mézesmadzagot azok szája előtt, akik a bibliamagyarázat hagyományos stílusával (előadás, illetve hozzá csatlakozó kérdések) már nincsenek megelégedve, hogy valóban oda nyúljanak, ahol az ingyencfalatokat tényleg megtalálják.

A mai bibliaelemzés csoportdinamikai követelményei

A csoportdinamika három követelményt állít a mai bibliaelemzés elé:

a) A résztvevők egyéni munkája elengedhetetlen. Korábban a Bibliával többnyire az egyirányú utca modellje szerint foglalkoztak: A hozzáértő (a plébános vagy épp valaki más) tanítást adott tovább, és a többiek átvették azt. A mai ember azonban joggal hajlik arra, hogy maga alkossa meg véleményét, és az aktív együttgondolkodás és együttes döntés ténylegesen előmozdítja annak a tanulási folyamatnak az eredményességét, amelynek a Bibliával való foglalkozás során meg kell indulnia. Ilyen megfonto-

lásokból mindenesetre ez a követelmény adódik: Egyéni munka, nemcsak meghallgatás!

b) A csoportbeszélgetést kell célul kitűzni. Egy hagyományos stílusú referátum után – az eddigi gyakorlat szerint – beszélgetésbe kezdtek: (azaz) egyesek kérdéseket tettek fel a referensnek. Ezzel szemben a mai csoportpszichológia azt hangsúlyozza, hogy a résztvevők egymás közti beszélgetése termékenyebb. E célból esetleg kiscsoportokat kell alkotni, amelyek 5-9 embert foglalnak magukban.

c) A szakember előadása rövid legyen, és ha lehetséges, ne a foglalkozás kezdetén álljon. Valamely bibliai szöveg feltáráshoz a tárgyi információk természetesen – akár csak eddig is – szükségesek. 2000 és még több év választ el bennünket a Biblia világtól. Aki ezeket az információt előadja, az „szakembernek” számít itt, függetlenül attól, hogy valóban illetékes-e, vagy csak valamilyen kommentárt olvasott a szóban forgó szövegről. E szakember előadása azonban ne álljon a foglalkozás kezdetén, különben tudatosítaná a többiekben információ-hiányosságait, és így elvenné tőlük az egyéni megnyilatkozáshoz való kedvet vagy bátorságot. Sokkal inkább: foglalkozzanak az egyének maguk a szöveggel és azzal kapcsolatos problémáikkal, és aztán kezdjenek a többiekkel beszélgetni róla (ehhez nyújtanak segítséget a következő módszerek). Csak ezután – tehát a beszélgetés folyamán – hangozzanak el, ha szükséges, a szakember információi.

Gyakorlati útmutatások minden módszerre vonatkozóan

A Bibliával való foglalkozás eredményessége olykor látszólag banális kicsiségektől függ. Néhány ilyenre föl-hívjuk a figyelmet:

a) Egységes szöveg: A beszélgetésvezetőnek vagy a szakembernek (lehet azonos személy is a kettő) előre ki kell választania egy meghatározott fordítást, hogy jelentéktelen szökülönbségek miatt kátyúba ne jusson a későbbi beszélgetés. Gyakorlatilag ez többnyire azt jelenti, hogy a szöveget előre sokszorosítani kell. Amellett ajánlatos széles margót hagyni a jegyzetek számára, és minden új bibliai verssel új sort is kezdeni.

b) Tartam: Legkésőbb a kezdéskor meg kell egyezni, mennyi időt akarunk fordítani az elemzésre. Különben néha senki sem meri kezdeményezni a befejezést. Kevesebb, mint egy óra ne legyen, azonban másfél-két órán túl se menjünk.

c) Kezdet: A technikai dolgok (szövegszétosztás, a csoportnak megfelelő ülésrend stb.) elrendezése után a beszélgetésvezető mondjon rövid imát, vagy kezdjen el egy éneket: már csak azért is, mert ez atmoszférát teremt.

d) Befejezés: Hogy a Bibliáról szóló beszélgetést minden esetben kiemeljük a „tisztá teória” területéről (ahol tulajdonképpen nem lenne szabad elhelyezkednie, de ahol gyakran éppen mégis van), ajánlatos a következő három záró forma:

1. Könyörgések. Néhány percnyi csendet szánhatunk egy kis elmélkedésre, úgy, hogy minden résztvevő könyörgés formájában megfogalmazhassa a maga számára

azt a gondolatot, amely számára fontosnak tűnik, és aztán a csoportban elmondhassa.

2. *Imádság.* Az előző formával szemben megkérhetünk egy résztvevőt is, hogy a beszélgetés valamely központi gondolatát imádságként formába öntse.

3. *Gyakorlati útmutatások.* Végül arra is megkérhetjük a résztvevőket, hogy mondják el azokat a mindennapi életre vonatkozó következtetéseket, amelyek szerintük a megbeszélte szentírási szövegből adódnak. Így mindig elérhető, hogy a Bibliáról folyó beszélgetés az imádságba, illetve a konkrét életbe torkolljék.

Lássuk hát az egyes módszereket!

1. Az írásjel-módszer

Valószínűleg ez a módszer a legegyszerűbb. Gyakorlatilag így zajlik le: A beszélgetésvezető kiosztja a választott szöveget, és megkéri a résztvevőket, hogy kb. tíz percig maguk olvassák a szöveget, s közben – hogy gondolataikat rögzítsék – a következő írásjeleket helyezték el a lap margóján: *Kérdőjelet*, ha az olvasónak egy mondat, ill. vers kérdésesnek vagy problematikusnak tűnik; *kört*, ha valamit túlzásnak, hamisnak stb. tart; *felkiáltójelet*, ha bizonyos mondatokat vagy kijelentéseket teljesen el tud fogadni, ill. jelentősnek talál; és végül *nyilat*, ha személyesen megszólítottak vagy érintettnek érzi magát.

Amikor a résztvevők ezt az egyéni munkát befejezték, a beszélgetésvezető felszólítja őket, hogy sorban mondják el, hová tettek kérdőjelet. Azonban ügyelnie kell arra, hogy meghatározott időnél, kb. 20 percnél többet ne vegyen igénybe a kérdőjelek megbeszélése (felsorolása). Ilyenkor kiderül, hogy *A* résztvevő az *X* vershez rakta a kérdőjelet, *B* résztvevő az *Y* vershez és így tovább. A „miért”-re való egyszerű rákérdezés biztosan beszélgetéshez vezet.

A kérdőjelek megbeszélése után kell sort keríteni azokra a mondatokra, amelyeket a tagok körrel láttak el. Majd a felkiáltójelekre és – ha egyáltalán lehetséges – még a nyíllal jelzettekre is. Az illető bibliai szövegről folyó beszélgetésnek persze személyes dolgok kicseréléséhez is kellene vezetnie, tehát ahhoz, hogy a tagok a többiek előtt is elmondják, melyik mondatban, ill. gondolatban érezték magukat személyesen érintettnek.

2. A felirat-módszer

A beszélgetésvezető kiosztja a közös szöveget, és 3-5 személyes kiscsoportokat képez. Minden csoportnak azon kell fáradoznia, hogy fél órán belül, lehetőség szerint az újságcímeknek megfelelő feliratot találjon az érintett szöveghez. Tartalmazza ez a felirat világosan és egyúttal valamiképpen provokálóan azt, amiről a csoport szerint a szövegben szó van. Ez a módszer is nagy valószínűséggel élénk beszélgetéshez vezet. Ha ugyanis a kiscsoportos munka után ismét összeül

a társaság, szeretnénk minden kiscsoporttól megtudni: Miért éppen ezt a feliratot választottátok?

3. A pro és kontra-módszer

A teljes csoportot két (vagy négy) részcsoportha osztjuk. Az *A* (és *C*) csoport azt a feladatot kapja, hogy az Újszövetségnek a beszélgetésvezető által kiválasztott kijelentéséhez – komolyan gondolt – ellenérveket szedjen össze. Az *B* (és *D*) csoportnak ezzel szemben azon kell dolgoznia, hogy ugyanennek a kijelentésnek az értelmét és „ésszerűségét” alátámasztó érveket találjon.

Fél óra külön végzett csoportmunka után találkozik az *A* és *B* (ill. *C* és *D*) csoport, és elkezdődik a mindenkori „ellenfél”-érvek megbeszélése. Mindenekelőtt a Hegyi beszéd alkalmas e módszer alkalmazására.

4. Az eset-analízis

Bibliaértelmezésünk gyakran elmegy a mindennapi élet mellett. Ennek útjába akar akadályt állítani ez a módszer. Kifejezetten az élet mindennapi eseményeit vagy szituációit akarja szembesíteni a Bibliával, és így elérni azt, hogy megtanuljunk a Biblia szerint meghozni mindennapi döntéseinket. Egy példa:

„Egy hitoktatónő már nem lát semmi értelmet iskolai munkájában. Arról beszél, hogy sok gyerek egyáltalán

nem figyel rá, és egyáltalán nem dolgozik vele, mivel ott-honról nem hoz magával a hitoktatásnak megfelelő beállítottságot. Mások, akikben nagyon reménykedett, a pubertásban teljesen elidegenedtek a hittől. A környezet befolyásával és azzal a sokféle kísértéssel szemben, mely a gyermekeket későbbi életkorukban érni fogja, teljesen hiábavalónak tartja munkáját”.

Egy ilyen „eset” jól megragadható! Előadása után a beszélgetésvezető megkéri a kiscsoportokat, hogy a Biblia szellemében, ill. szavai szerint analizálják és ítélik meg az „esetet”, s aztán tárják a plénum elé véleményüket. Bizonyára történik majd utalás magának Jézusnak az „eredményeire” vagy a magvetőről szóló példabeszédre (Mt 13,1 skk).

5. Az esetkonstruálás

Az előző módszer a beszélgetésvezető fantáziája elé állított magas követelményeket: neki kellett fölismernie azokat az „eseteket”, amelyeket a mindennapi élet áramlata folyton magával sodor (újságcikkek...). Most azonban maguknak a résztvevőknek passzolja át a „Fekete Péter” szerepet. Eléjük állítja – a kiscsoportokra tagozódás előtt vagy után – a feladatot: Gondoljanak ki egy olyan „esetet” a mai életben, amelyre találó ez az íge: „Ha valaki megüti a jobb arcodat, tartsd oda neki a másikat is” (Mt 5,39). Vagy: „Uram, ha vét ellenem testvérem, hányszor kell neki megbocsátanom? Hétszer? Jézus azt mondta (Péternek): Nem hétszer, hanem hetvenhétszer” (Mt 18,21).

6. Provokáció, illetve elidegenítés

Ennek a módszernek az a célja, hogy a szöveg megváltoztatása (elidegenítése) által jobb odafigyelést, és így személyes érintettséget hozzon létre. Az előkészítő munka ismét a beszélgetésvezetőé. Ő választja ki a szöveget, de azt a verset, amelyben a lényegről van szó, az ellentétére változtatja.

Vegyük példaként a Lk 5,1 skk-t, tehát Péter és a többi tanítvány meghívásának történetét. Péter azt mondja: „Uram, menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok!” Jézus azt feleli: „Mostantól emberhalász leszel!” A szöveg állítása tehát ez: Jóllehet ez a Péter bűnös ember, meghívást kap az apostolságra. A szöveg elidegenítése mármost állhat egyszerűen abban, hogy az utolsó mondatot a következőképpen változtatjuk meg: „Igazad van, ilyen embereket nem tudok használni a szolgálatomban.”

Elővehetjük a talentumokról szóló példabeszédet is (Mt 25,14 skk), és az elővigyázatos szolgát, aki elásta a talentumát, megdicséretelhetjük: „Helyesen cselekedtél, nem vállaltál semmiféle kockázatot...”

Természetesen mindenki, aki csak egy kicsit is ismeri a Bibliát, rögtön észreveszi, hogy megváltoztattuk a szöveget – de éppen ezáltal válik éles hallásúvá a szentírási szöveg valódi mondanivalója számára. Ez a módszer némi fantáziával aránylag könnyen előkészíthető.

7. Lelki beszélgetés

A felsorolt módszerek közül ez az utolsó közvetlenül arra törekszik, amit a Biblia végül is akar: azt, hogy bennünket, embereket azáltal hozzon kapcsolatba egymással, hogy engedjük magunkat Isten szava által megszólítani. Mindenesetre e módszer alkalmazásának előfeltétele, hogy a pszichológiai feszültségek tisztázottak, s hogy az egyének nem szégyellnek önmagukról is mondani valamit.

A technikai lebonyolítás: A max. 15 főből álló csoport egyik tagja (váltás önkéntességi alapon) kb. egy héttel a bibliamagyarázat előtt megadja a szöveget az általa kiválasztottaknak. Magán a megbeszélésen aztán öt percben valamelyest megvilágítja a szöveget „exegetikailag”. Ennek az a célja, hogy a később esetleg felmerülő exegetikai vitakérdéseket egy-két szóval eltávolítsa az útból.

A szöveg e rövid megbeszélése után jön a tulajdonképeni nehézség: A mindeddig személytelen-tárgyias magyarázónak el kell mondania, miért ezt a szöveget választotta, és mit jelent számára ez a szöveg. Ha ez hihetően sikerül neki, s valamennyire is önmagából indul ki, akkor normális esetben végezetül személyes beszélgetés alakul ki, amelyben a többiek is közölnek valamit önmagukból. Így esetleg nagyon intenzív személyes közösség keletkezik az Ige alapján.

Hamis remények nélkül

Ezek a módszerek természetesen kevésbé hasonlítanak valami varázsszerhez. Csak ott segítenek tovább, ahol az Isten iránti és a Jézus által bemutatott út iránti érdeklődés (legalább rejtett formában) élő. De hogy ott valóban továbbsegítenek, azt a tapasztalat mutatja. Tehát csak akkor mondjunk le e módszerek alkalmazásáról, ha magunk jobbat tudunk.

Forrás: Bibel heute 42, 2. Quartal 1975, Stuttgart

„A bizalmad mentett meg téged”

Interjú Claudia Janssen újszövetséggel

Aki az Újszövetséggel és az evangéliumokkal foglalkozik, és szeretné megérteni Jézus személyét, nem kerülheti el a „csoda” témáját. A szövegükben egymáshoz igen közel álló, ún. szinoptikus evangéliumok durván fogalmazva egyharmad részben csodatörténetekből állnak.

Igen, sok helyen előfordulnak. Gyógyításokról, démonüzésekről, kenyérszaporításokról szóló történetek. Van azután halott-feltámasztások is, és a teológiai irodalomban a csodák műfajában foglalják össze mindezeket, holott egészen különböző elbeszélések.

Hiszen a csodatörténeteket nem történelmi riportokként, nem szigorúan tárgyilagos beszámolókként írták meg. Valószínűleg a kortól függött, hogy egészen másképp

bántak az efféle csodás tudósításokkal. Vagy hogyan lehet megmagyarázni a dolgot?

Ezeket az elbeszéléseket az ókori csodahit nyelvezetével írták meg. Az ókori ember számára nem volt rendkívüli, hogy emberek meggyógyulnak, halottak föltámadnak, hogy démonokat üznek ki. Azt kell megkérdezni: Mi áll ezen elbeszélések mögött? Mi az, ami történetileg hiteles, mit kell elhinnem belőle, miféle tapasztalatokat öltöztettek egyszerűen ebbe a nyelvezetbe?

Ha a tudós szemével nézi, vannak-e az Ön által felsorolt kategóriák között olyanok, amelyek az Ön számára a leginkább történetiek?

Mi az, ami történeti e tekintetben? Történeti – és ez összeköt engem a történetekkel is – a vágyakozás az egészségre, az épségre, az egészen átfogó értelemben vett gyógyulásra. Történeti a bizalom abban, hogy a Messiás Jézus eljövételével Isten országa kezdődik el, új valóság kezdődik. Történetiek az egészségessé válás tapasztalatai, a közösség megújulásának tapasztalatai. Ezek történeti tapasztalatok, s a kor nyelvén fejezték ki őket. A mi feladatunk pedig úgy olvasni őket, hogy ismét kapcsolódni tudjunk ehhez a tapasztalathoz.

Ezek a szövegek tényleg csak „a vágyakozás tapasztalatait” tükrözik, vagy mégiscsak kiindulhatunk abból, hogy Jézus szó szerint meggyógyított valakit?

Mit jelent a gyógyulás, az egészségessé válás? A szövegek nem számolnak be olyan tökéletes egészségről vagy helyreállításról, ahogyan ma talán gondoljuk, amikor az egészségre gondolunk, hanem átfogó értelemben vett felépülésről beszélnek. Itt van például a Márk evangélium 5. fejezetében elbeszélte történet arról az asszonyról, aki tizenkét éve vérfolyásban szenvedett. Azt mondja: „Ha csak Jézus ruháját érintem is, megmenekülök.” A „megmenekülés” szó mögött átfogó elképzelés áll, „éppé, egészségessé válás Isten szemében”. Mi történik itt? Jézus azt mondja, érzi, hogy erő, *dünamisz* ment ki belőle, és azt mondja az asszonynak: „A bizalmad mentett meg téged.” Itt egy kapcsolatról van szó, amely megtörténik, és amelyet az asszony egészségessé válásként fog fel. Éppen azok az emberek, akik krónikus betegségben szenvednek, vagy sérült emberek mondják manapság gyakran: „Minek mesélték ezeket a történeteket? Mi épnek és egészsznek érezzük magunkat, még ha nem tudunk is járni, vagy nem tudunk is kigyógyulni krónikus betegségünkéből.” A gyógyulás, az egészségessé válás felfogása sokkal tágabb, mint hogy csupán a tökéletes egészséget foglalná magában. Ezeknek a történeteknek az értelmében véve egészségessé válhat az a nő is, akinek rákja van, és belehal ebbe a betegségbe.

De Janssen asszony, mégiscsak tovább kell firtatnom, mivel ez fontos kérdés. Hiszen az Újszövetségben nem az áll, hogy „átfogó értelemben egészséges lett, betegsége ellenére”, hanem az áll ott, hogy valóban „egészséges” lett. Egészséges lett-e, igen, vagy nem?

Az emberek így mesélik el. A gyógyítási elbeszélések bátorító történetek. Az emberek úgy élik meg valóságukat, hogy szegénység, éhség, erőszak és betegség éri őket, hogy gyerekek idő előtt meghalnak, hogy sokféle betegségtől szenvednek, és ha elmondják, hogy egy asszony meggyógyult, és teljesen egészséges lett, akkor ez egy bátorító történet. És az emberek tényleg úgy mesélik el ezt a történetet, hogy azt mondják: Az asszony egészséges lett. Hogy ezt ma el kell-e hinnem, nem tudom. Senkit sem szeretnék arra kényszeríteni, hogy elhiggye. De bízom a mögötte álló tapasztalatban, abban, hogy az egészségessé válás lehetséges. A csodatörténetek számomra a bizalom és a bátorítás történetei, és mélyebb, spirituális síkon értelmezem őket.

Őn magántanárra a marburgi egyetem evangélikus teológiai fakultásán, s nekem az a benyomásom, hogy Ön ebben a kérdésben a nagy evangélikus teológus, Rudolf Bultmann hagyományvonalában áll; Bultmann ugyanis azt mondta egyik történelmi mondatában: „Nem lehet elektromos áramot és rádiókészüléket használni, és egyidejűleg hinni az Újszövetség szellem- és csodavilágában.” Tehát alapjában véve Ön változatlanul mitológiátlanítani akarja ezeket a csodatörténeteket, és emberek tapasztalataira akarja visszavezetni őket.

Természetesen Bultmann hagyományában állok, Marburgból jövök, de felfogásomban különbözöm tőle. Egyfelől megértem, hogy mitikus nyelvről van szó, de szeretném komolyan venni ezt a mitikus nyelvet. Bultmann azt

mondta: Ennek az ideje lejárt. Amióta rádiónk van, nem hihetünk ebben. Én úgy értelmezem, hogy ez a mitikus nyelv mély tapasztalatokat fejez ki, és nem járt le az ideje annak, hogy léteznek olyan tapasztalatok, amelyeket nem lehet másképp kifejezni, csak mitikus nyelven. Ahogyan ma is írunk-olvasunk-mondunk szerelmes verseket: Nem tudjuk megragadni a szerelmet, szükségünk van a költemény, az elbeszélés formájára. Így azt is hiszem, hogy itt olyan emberek mélységes hétköznapi tapasztalata áll a háttérben, akik valóban azt érezték, hogy éppé, egészségessé váltak, hogy új életet tapasztaltak meg. És ezért komolyan veszem a mitikus nyelvet mint a valóság egészen mély megtapasztalásnak kifejezőjét.

Feltűnő, hogy Jézus csak ott művel csodákat, ahol nyitottságot és hitet tanúsítanak iránta. Úgy tűnik, hit nélkül egyáltalán nem létezik csoda.

Először is magyarázatra szorulónak találok a „hit” szót. Ez központi jelentőségű szó az Újszövetségben, görögül *πιστις*. Ezt fordíthatjuk „hit”-nek is, de „bizalom”-nak is. A magam részéről a „bizalom” mellett döntöttem. A bizalom az az életalap, amelyre fölépítem az életemet. És a csodatörténetekben központi jelentőségű ez a mondat: „A hited/a bizalmad mentett meg téged.” Bízni annyi, mint megnyitni a szívünket, a gondolkodásunkat és az érzelmeinket Isten új valósága számára. Vagyis a csodák olyan elbeszélések, amelyek kölcsönösségről szólnak. Tehát amikor Jézus azt mondja a vér folyó asszonynak: „A bizalmad mentett meg téged”, akkor ez azt jelenti: előbb van egy aktivitás, és csoda csak abban az esetben lehetséges, ha az asszony is megnyílik Isten ereje számára.

Tehát ezt meg kell különböztetni a mirákulumoktól, a látványos csodáktól, a varázslástól, amely független a kapcsolati dimenziótól?

Ha ezt összevetem az ókori csodatörténetekkel, amelyeket „elmesélnék”, akkor azt látom, hogy ott gyakran egy mágus jelenik meg, akinek rituális praxisa van, és aztán valami csodálatos történik. Az újszövetségi történeteket nem így mesélik el. Ezek kapcsolatokról szóló történetek. Jézus kapcsolatba lép az emberekkel. És ez a történet kölcsönös. Isten megtapasztalása „a kapcsolatban rejülő hatalom” révén történik meg, itt kapcsolati történetről van szó. A görög nyelv a *dünamisz* szót használja: erő áramlik Jézus és a meggyógyított személy között.

Csodálatos, vagy éppen következetes módon vannak olyan helyzetek, amikor Jézus egyáltalán nem tesz csodát. Vagy egyenesen nem tud csodát tenni?

Ha nincs meg a kölcsönösség, akkor ez nehéz dolog Jézus számára. És éppen ez az izgalmas a történetekben, és számomra ez nagyon fontos: A csoda nem olyasmi, ami kiemelkedik a valóságból, a hétköznapiából, ami úgyszólván mágikus módon történik meg. A csodák kapcsolati történetek, és ez a földhöz köti őket, ez teszi olyan fontosá őket az emberek hétköznapijainak számára. Ezért is mesélik el őket.

Janssen asszony, van-e olyan csodatörténet, amely valamikor különösen közel került Önhöz?

A tizenkét éve vérfolyásban szenvedett asszony történetéből sokat tanultam arra nézve, hogyan kell érteni azt, hogy Isten a kapcsolatokban jelenik meg. De a szívemhez igazán közel az ún. kenyérszaporítási történetek állnak, amelyek emberek ezreinek megetetését beszélik el; összejönnek, és jóllaknak azok, akik talán a magukkal hozott elemőzsiát osztják meg. Együtt ülő és együtt evő emberek ezreinek ez az óriási közössége – ez számomra az átfogó béke képe: vízió, vágyakozás. Számomra ezek az Újszövetség fontos történetei, amelyek megnyitják a szívemet.

Klaus Hofmeister